

Onderbouwing "TOP 25 duurzame opdrachtgevers" 12 oktober 2020

Om de ambities op het gebied van duurzaamheid in de bebouwde omgeving te halen zijn forse transitie en investeringen noodzakelijk. Als duurzaamheid in aanbesteding niet serieus meegenomen wordt is Nederland in 2050 niet energieneutraal, circulair en klimaatbestendig. Bouwend Nederland roept opdrachtgevers op duurzaamheidscriteria in aanbestedingen zo vorm te geven dat de markt echt uitgedaagd wordt (verder) te innoveren. Door duurzaamheidscriteria in aanbestedingen zo zwaar mee te laten wegen dat bedrijven zich met duurzaamheid echt kunnen onderscheiden in de markt.

Aanleiding TOP 25

Sinds 2016 analyseert het Aanbestedingsinstituut alle openbare aanbestedingen op de mate van gunning op duurzaamheid. *Helaas zien wij dat, ondanks hoge ambities, beperkt gegund wordt op duurzaamheid.* In 2019 speelde in 35,2% van de openbare aanbestedingen duurzaamheid een rol in de gunning. In 64,8% werden géén duurzame gunningscriteria toegepast! Gelukkig zijn er opdrachtgevers die wel zwaar(der) gunnen op duurzaamheid. Onderstaand de top 25 van meest duurzame aanbesteders. Basis zijn de openbare aanbestedingen in 2019 en 2018.

Top 25 Duurzame aanbesteders 2020

Positie	Opdrachtgever	Sterren	Positie 2019
1	Provincie Noord-Brabant	*****	1
2	Gemeente Venlo	*****	6
3	Rijkswaterstaat	****	8
4	Gemeente Haarlem	****	9
5	Gemeente Amersfoort	****	2
6	Gemeente Den Haag	****	15
7	Provincie Utrecht	****	7
8	Gemeente Vlaardingen	***	36
9	Provincie Zuid-Holland	***	44
10	Gemeente Haarlemmermeer	***	22
11	Gemeente Emmen	***	nieuw in de lijst
12	Provincie Gelderland	***	14
13	Gemeente Katwijk	***	nieuw in de lijst
14	Gemeente Nijmegen	***	12
15	Gemeente Amsterdam	***	25
16	HS De Stichtse Rijnlanden	***	4
17	Gemeente Utrecht	***	18
18	Gemeente Bergen Op Zoom	***	nieuw in de lijst
19	Gemeente Edam-Volendam	**	33
20	Gemeente Zoetermeer	**	34
21	ProRail	**	21
22	Waterschap Noorderzijlvest	**	52
23	Gemeente Arnhem	**	17
24	Gemeente Assen	**	32
25	Waterschap DO Delta	**	73

Uitslag Top 25

De provincie Noord Brabant staat, net als in 2019, bovenaan de lijst. Van de 8 openbare aanbestedingen gunden zij er 5 met een de zwaarste duurzame gunningscriteria (categorie 4). Dit betrof vier wegenbouwprojecten en de modernisering van een steunpunt. De provincie hanteert geen standaard aanpak. Zij prikkelt de markt met criteria als het aanbieden van duurzame kansen en innovaties. staat

Toelichting Top 25 Duurzame aanbesteders

De Top 25 is tot stand gekomen op basis van de volgende uitgangspunten:

- Basis is de analyse van alle openbare aanbestedingen in 2019 en 2018.
- In deze analyses zijn alle aanbesteders die minimaal 7 projecten openbaar hebben aanbesteed bekeken. Dit waren in totaal 77.
- Er is geen onderscheid gemaakt in omvang van de geanalyseerde projecten.
- De toegepaste duurzame gunningscriteria zijn ingedeeld in een aantal categorieën. De gunningscriteria met de meeste impact werden het zwaarst beloond. De opdrachtgevers worden beoordeeld op de gemiddelde score over al hun aanbestedingen (zie bijlage 1).
- De scores zijn gekoppeld aan een aantal sterren. Hierbij is een 5 punts schaal gehanteerd. Er zijn maximaal 5 sterren te scoren (zie bijlage 2).
- De Top 25 is ingedeeld in sterren. De positie is gebaseerd op daadwerkelijke score.
- In de eerste editie van de top 25 is geen aandacht besteed aan het bouwteam als bouworganisatievorm. In het bouwteam werken opdrachtgever en opdrachtnemer samen aan het definitieve ontwerp. Dit biedt veel ruimte duurzame oplossingen te bespreken en implementeren. Daarom is het bouwteam opgenomen in de vaststelling van de scores bij aanbestedingen met een duidelijk beschreven duurzaamheidsdoelstelling. De bouwteam-opdrachten uit 2018 zijn t.b.v. de Top 25 2020 opnieuw onderzocht en gescoord.

Indeling in gunningscriteria

De toegepaste duurzame gunningscriteria zijn ingedeeld in vier categorieën. De gunningscriteria met de meeste impact werden het zwaarst beloond, waarbij categorie 1 de minste impact had.

- ***Categorie 1: Minimumeisen duurzaamheid – 0,5 punt per aanbesteding***
Minimumeisen aan een onderneming bepalen wie mag deelnemen aan een openbare aanbesteding en wie niet. Hoewel een minimumeis wordt geacht in proportioneel verband te staan met de aard en omvang van de opdracht, is er vaak geen direct verband tussen het gehalte duurzaamheid in de opdracht en een minimum eis. Dit zijn bijvoorbeeld een ISO 14001 certificaat of een CO2 Prestatieladder certificaat. Elke onderneming die voldoet aan deze minimum eis wordt gelijk gewaardeerd.
- ***Categorie 2: Gunningscriterium met gering onderscheidend vermogen - 1 punt per aanbesteding***
Dit betreft duurzame gunningscriteria waarmee bedrijven zich kunnen onderscheiden maar die niet direct iets zeggen over duurzaamheid in het project. Voorbeeld is gunning op de hoogte van een trede CO2 prestatieladder. De CO2-Prestatieladder alleen zegt voorsnog, alleen iets over de mate van duurzaamheid in de bedrijfsvoering van het bedrijf en niets over het desbetreffende project (uitvoering en resultaat).

- ***Categorie 3: Gunningscriterium met beperkt onderscheidend vermogen - 3 punten per aanbesteding***

Dit zijn gunningscriteria die minder onderscheidend vermogen hebben ten aanzien van het eindresultaat dan de zwaarstwegende categorie. Voorbeelden: een plan van aanpak die beschrijft hoe de CO2 uitstoot wordt beperkt, of gunnen op duurzame logistiek. Vaak gaat het over hoe een project wordt gerealiseerd. En niet over het kenmerken van het te realiseren project. Daarnaast is de economische waardering relatief laag, deze telt voor minder dan 40% mee.

Een score van 3 punten wordt ook toegekend bij een werk dat in een bouwteam wordt voorbereid en waar duurzaamheid is benoemd als een van de projectdoelstellingen. In dat geval is het geen vereiste dat een duurzaam gunningscriterium wordt toegepast.

- ***Categorie 4: Gunningscriterium met groot onderscheidend vermogen - 5,5 punten per aanbesteding***

In deze categorie speelt duurzaamheid een grote rol in de gunning, het wordt met meer dan 40% economisch gewaardeerd. Het gaat om criteria die veel impact hebben op een duurzaam eindresultaat. Bijvoorbeeld de totale milieu-impact van de materialen in een bouwwerk (B&U - MPG en GWW - MKI), de energiestaat van een bouwwerk of een innovatie oplossing voor wateroverlast.

De maximale score wordt ook toegekend bij een werk dat in bouwteam wordt voorbereid en duurzaamheid als prioriteitsdoel is benoemd. Bij deze opzet zoekt de aanbesteder altijd een ondernemer met duurzame competenties. Dit blijkt uit de gestelde minimumeisen, selectiecriteria en/of gunningscriteria

Wil u als opdrachtgever volgend jaar (hoger) in de top 25?

Of wilt u graag echt onderscheidend gunnen op duurzaamheid, maar weet u niet goed hoe u dat aanpakt? Neem dan contact op met Aanbestedingsinstituut: www.aanbestedingsinstituut.nl. Zij helpen u graag verder.

Bijlage 1: Scores per categorie duurzame gunningscriteria

Opdrachtgever	Aantal aanbestedingen	Categorie 1 (score 0,5)	Score (aantal*0,5)	Categorie 2 (score 1)	Score (aantal*1)	Categorie 3 (score 3)	Score (aantal*3)	Categorie 4 (score 5,5)	Score (aantal*5,5)	Gemiddelde score	Aantal sterren
Provincie Noord-Brabant	8	7	3,5	0	0	1	3	5	27,5	4,25	*****
Gemeente Venlo	8	7	3,5	3	3	3	9	1	5,5	2,63	*****
Rijkswaterstaat	63	22	11	35	35	2	6	19	104,5	2,48	*****
Gemeente Haarlem	7	5	2,5	1	1	4	12	0	0	2,21	****
Gemeente Amersfoort	16	14	7	1	1	9	27	0	0	2,19	****
Gemeente Den Haag	46	35	17,5	10	10	16	48	3	16,5	2,00	****
Provincie Utrecht	14	9	4,5	0	0	6	18	1	5,5	2,00	****
Gemeente Vlaardingen	8	6	3	1	1	2	6	1	5,5	1,94	***
Provincie Zuid-Holland	12	8	4	1	1	4	12	1	5,5	1,88	***
Gemeente Haarlemmermeer	19	12	6	3	3	3	9	3	16,5	1,82	***
Gemeente Emmen	7	3	1,5	2	2	3	9	0	0	1,79	***
Provincie Gelderland	59	23	11,5	28	28	12	36	5	27,5	1,75	***
Gemeente Katwijk	7	2	1	0	0	0	0	2	11	1,71	***
Gemeente Nijmegen	13	10	5	2	2	3	9	1	5,5	1,65	***
Gemeente Amsterdam	105	41	20,5	17	4	26	78	9	49,5	1,45	***
HS De Stichtse Rijnlanden	7	5	2,5	0	0	1	3	1	5,5	1,57	***
Gemeente Utrecht	23	12	6	12	12	4	12	1	5,5	1,54	***
Gemeente Bergen Op Zoom	8	4	2	1	1	3	9	0	0	1,50	***
Gemeente Edam-Volendam	8	4	2	1	1	1	3	1	5,5	1,44	**
Gemeente Zoetermeer	17	15	7,5	5	5	2	6	1	5,5	1,41	**
ProRail	37	2	1	30	30	3	9	2	11	1,38	**
Waterschap Noorderzijlvest	8	5	2,5	3	3	0	0	1	5,5	1,38	**
Gemeente Arnhem	11	5	2,5	1	1	2	6	1	5,5	1,36	**
Gemeente Assen	7	2	1	0	0	1	3	1	5,5	1,36	**
Waterschap DO Delta	7	2	1	0	0	1	3	1	5,5	1,36	**

- De toegepaste duurzame gunningscriteria zijn ingedeeld in een aantal categorieën. De gunningscriteria met de meeste impact werden het zwaarst beloond. Categorie 1 is de categorie met de minste impact. Zie de notitie voor de uitleg per categorie.
- Voor de uitleg van de 5 sterren schaal zie Bijlage 2.
- Opvallend ten opzichte van de Top 25 in 2019 is dat alle opdrachtgevers in de lijst minimaal 2 sterren scoren en zelfs twee 5 sterren. In 2019 werd geen enkele keer 5 sterren gescoord en scoorden de nummers 20 t/m 25 1 ster. Overall is er dus meer en zwaarder gegund op duurzaamheid door de Top 25 dan in 2019.

Bijlage 2: Toegekende sterren o.b.v. de gemiddelde score opdrachtgevers

5 sterrenschaal

Voor de Top 25 maken wij gebruik van de volgende 5 sterren schaal

Schaal * t/m *****	
Vanaf gemiddelde score 2,5	*****
Vanaf gemiddelde score: 2,0	****
Vanaf gemiddelde score: 1,5	***
Vanaf gemiddelde score: 1,0	**
Vanaf gemiddelde score: 0,5	*

Wat betekent de hoogste score van 5 sterren?

Niet elk project leent zich even goed voor het zwaar onderscheidend gunnen op duurzaamheid. Maar: Het gat tussen beleid en doelstellingen en daadwerkelijke gunning op duurzaamheid is groot. In 2019 speelde in 64,8% van alle aanbestedingen duurzaamheid geen enkel rol in de gunning!

Het is van essentieel belang dat duurzaamheid een substantiële rol speelt in de gunning van bouwwerken willen we tot een duurzame(re) gebouwde omgeving komen. Het halen van 5 sterren houdt in dat in een substantieel deel van het aantal aanbestedingen van een opdrachtgever duurzaamheid een serieuze rol speelt in de gunning. Bouwend Nederland heeft hiervoor een gemiddelde score over categorie 1 t/m 4 aangehouden van 2,5. Daarvoor hoeven niet alle aanbestedingen gegund te worden met categorie 4.

Onderstaand een aantal fictieve voorbeelden hoe een score van 2,5 of meer gehaald kan worden. In het voorbeeld van Gemeente A betekent dit: er zijn 13 openbare aanbestedingen, waarvan er 2 worden gegund met categorie 4, 6 met categorie 3 en 5 met categorie 2.

Opdrachtgever	Aantal aanbestedingen	Categorie 1 (score 0,5)	Score (aantal*0,5)	Categorie 2 (score 1)	Score (aantal*0,1)	Categorie 3 (score 3)	Score (aantal*0,3)	Categorie 4 (score 5,5)	Score (aantal*0,5,5)	Gemiddelde score	Aantal sterren
Provincie X	15	6	3	1	1	2	6	6	33	2,87	*****
Gemeente A	13	0	0	5	5	6	18	2	11	2,62	*****
Gemeente B	14	1	0,5	4	4	5	15	4	22	2,96	*****
Waterschap N	20	8	4	2	2	3	9	7	38,5	2,68	*****

Het ideaalbeeld is dat alle opdrachtgevers minimaal een gemiddelde score van 2,5 halen. In de Top 25 haalden twee opdrachtgever deze score.

Niet voor publicatie, noot voor de redactie. Voor meer informatie:

Richard Massar | Senior Communicatieadviseur / Woordvoerder

R.Massar@bouwendnederland.nl | M 06-11407345

Jos van Alphen | Adviseur aanbestedingen en contractzaken |

J.vanAlphen@bouwendnederland.nl | M 06-10554651